

Ақтөбе облысының білім басқармасы
Алға ауданының білім бөлімі
№4 «Балбөбек» бөбекжай-балабақшасы

**4 жастағы балаларға арналған
«Дидактикалық ойындар» бағдарламасы
(Вариативтік компонент)**

Алға 2024 ж

Ақтөбе облысының білім басқармасы
Алға ауданының білім бөлімінің әкімшілік кеңесінде бекітілді

Хаттама № 1 «02» 09 2024ж

Алға ауданының білім бөлімінің м.д.бәдістемелік кабинетінің
әдіскері: Н.Уразғалиева

Құрастырған:

Ж.О.Абиева №4 «Балбөбек» бөбекжай бақшасының тәрбиешісі,
педагог-модератор

Пікір жазғандар:

Б.Демесинова №4 «Балбөбек» бөбекжай бақшасының
тәрбиешісі, педагог-зерттеуші

Т.Сержанова №4 «Балбөбек» бөбекжай бақшасының
тәрбиешісі, педагог-сарапшы

Ұсынылған бағдарлама жас ерекшеліктеріне қарай
құрастырылған. Бағдарламадағы тапсырмалар мазмұны баланың
ақыл - ойын дамытып, деңгейіне сай лайықталды. Мектепке
дейінгі баланың жеке тұлға ретінде

Ойын - бала өміріндегі тәрбиенің шешуші шарты. Бала өзін
қоршаған ортаны, өмір сүріп отырған айналасындағы құбылыстар
мен заттарды ойын арқылы түсініп, ұғынады. Ойын мектепке
дейінгі тәрбиешілердің бірден - бір көмекшісі десек те болады.

Түсінік хат

Ойын - бала өміріндегі тәрбиенің шешуші шарты. Бала өзін
қоршаған ортаны, өмір сүріп отырған айналасындағы құбылыстар
мен заттарды ойын арқылы түсініп, ұғынады. Алайда жақсы,
дұрыс ұйымдастырылған ойын ғана тиісті, қалағанындай нәтиже
бере алады. Ойын мектепке дейінгі тәрбиешілердің бірден - бір
көмекшісі десек те болады.

Дидактика - термині гректің «дидактос», яғни үйрететін
деген сөзден шыққан. Дидактикалық құралдар оқу міндеттеріне
сай арнайы әзірленеді. К. Д. Ушинский мектеп жасына дейінгі
балалардың ерекшеліктерін ескеріп, былай деп жазады: «Бала
табиғаты көрнектілікті аса қажетсінеді. Балаға өзіне белгісіз бес
сөзді жалаң үйрете бастасаңыз, көп уақытты зая кетіріп, босқа
қиналасыз. Ал енді жиырма сөзді суреттермен байланыстыра
үйретсеңіз, бала оны лезде қағып алады. Сіз балаға қарапайым
ғана ойыңызды қанша түсіндірсеңіз де, ондай ұға қоймайды. Дәл
сол ойды күрделі суреттер көрсете баяндасаңыз, ол сізді тез
түсінеді».

Дидактикалық ойын – оның аты айтып тұрғандай, баланың
ақыл - ойын дамытып, таным-түсініктерді ажыратудағы әдістердің
бірі. Ойын арқылы оқыту – мектеп жасына дейінгі кезеңнің,
негізгі ерекшелігі. Бала әрбір затты ұстап, дәмін татып, сан рет
байқап көреді. Дидактикалық ойын баланың қоршаған дүние
туралы түсінігін кеңейтіп және оны бекітіп нақтылайды және
ойлай білуге баулып, сөздік қорын өсіреді, ақыл - ой қызметін
қалыптастырады. Дидактикалық ойын – балалар үшін оқу да,
еңбек те. Педагогикада дидактикалық ойындарға былай анықтама
беріледі: дидактикалық ойындар дегеніміз – балаларға белгілі –
бір білім беріп, іскерлік пен дағдыны қалыптастыру мақсатын
көздейтін іс-әрекет.

Пікір

Бұл бағдарламаны №4 Балбөбек бөбекжай бақшасының «Ботакан» тобының тәрбиешісі Ж.О.Абиева құрастырған.

Педагог балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр - түсін және пішінін ажырата білуге, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамытуға және белсенді түрде тілдік қарым - қатынас жасай білуге үйретеді.

Балалардың сөздік қорын молайтуда ойынның, тапсырма жаттығулардың орны ерекше. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығы тез игеріледі, таным белсенділіктері қалыптасады, сондай-ақ ақыл- ойы өсіп жетіледі. Ұрпақтан ұрпаққа жалғасынтауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық - саусак ойыны болып табылады. Саусак ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан - жануарларды, құстарды, ағаштарды т.б көптеген бейнелерді бейнелей алады. Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету жұмыстарын жүйелі жүргізуді қалайды. Бағдарламада берілген материалдар мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің жас ерекшеліктеріне лайықталып алынды. Бағдарламалық материалды іріктеудегі басты белгі, оның тәрбиелік құндылығы мен көркемдік деңгейі бала жасына сай. Дидактикалық ойын – балалар үшін оқу да, еңбек те. Педагогикада дидактикалық ойындарға былай анықтама беріледі: дидактикалық ойындар дегеніміз – балаларға белгілі – бір білім беріп, іскерлік пен дағдыны қалыптастыру мақсатын көздейтін іс-әрекет.

Мақсаты: Дидактикалық ойындар арқылы балалардың білім және білік дағдыларын қалыптастыру

Міндеттері:

1.Ойын әрекетінің әр түрін қамтитын және балалардың жалпы дамуына көмектесетін түрлі дидактикалық ойындарды қолдану;

2.Заттардың қасиеттері туралы балалар түсініктерін кеңейту;

3.Заттарды сыртқы белгілеріне қарай ажыратуға үйрету;

4.Заттардың функционалды қызметтеріне қарай топтастыру іскерліктерін дамыту;

5.Дидактикалық ойындар арқылы баланың қызығушылығын туғызу және ақыл - ой белсенділігін арттыру.

Мазмұны:

- Заттардың сенсорлық қасиеттеріне зейіндерін аудару ойындары
- Қол мен саусак ұштарының қимылдарын және сенсормоторлық кеңістік, «көз, қол» үйлесімділігін дамыту ойындары
- Заттардың ерекше қасиеті, түсі, көлемі, пішінін көрсету ойындары
- Балалардың тілін, сөздік қорын дамыту ойындары
- Эстетикалық талғамын, шығармашылық қиялдау қабілетін дамыту ойындары

Күтілетін нәтиже

Бағдарлама мақсатына жетіп, міндеттері жүзеге асырылуы көзделеді. Дидактика - термині гректің «дидактос», яғни үйрететін деген сөзден шыққан. Дидактикалық құралдар оқу міндеттеріне сай арнайы әзірленеді. К. Д. Ушинский мектеп жасына дейінгі балалардың ерекшеліктерін ескеріп, былай деп жазады: «Бала табиғаты көрнекілікті аса қажетсінеді. Балаға өзіне белгісіз бес сөзді жалаң үйрете бастасаңыз, көп уақытты зая кетіріп, босқа қиналасыз. Ал енді жиырма сөзді суреттермен байланыстыра үйретсеңіз, бала оны лезде қағып алады. Сіз балаға қарапайым ғана ойыңызды қанша түсіндірсеңіз де, оңай ұға қоймайды. Дәл сол ойды күрделі суреттер көрсете баяндасаңыз, ол сізді тез түсінеді».

Бағдарлама ересектер топ балаларына бір жылға аптасына 1 рет 36 сағатқа шақталып құрастырылған. Ұйымдастырылған оқу қызметінің ұзақтығы 20-25 минут.

Тақырыптық жоспар (ересектер тобы)

№	Тақырыбы	Мазмұны	сағат саны
1	«Әдемі гүл»	Түстер туралы ұғымын бекіту, түстердің атын білуге машықтандыру, түрлі түсті бояудағы түстерді сәйкестендіруге үйрету, саусақ моторикасын дамыту	1
2	«Әуе шарлары»	Берілген үлгіге қарап түстерді сәйкестендіріп таңдау жолдарымен таныстыру	1
3	«Не қайда тұрады?»	Ойын арқылы балалардың тілін, ой-өрісін дамыту	1
4	«Суреттерді құрастыр»	Талдау және біріктіру қабілетін, кеңістік арақатынастарының заңдылықтарын құру, үлгіні көшіру іскерлігін дамыту	1
5	«Жемістерді жина»	Қалыпты көлемдегі заттарды берілген үлгіге қарай көз мөлшермен анықтауды дамыту	1
6	«Үлкен-кіші»	Түстер туралы білімдерін бекіту, заттарды көлеміне қарай айыра білуге үйрету. Үлкен-кіші, ұқсас емес деген сөздерді қолдана отырып, зейінін, есте сақтауын, ойлауын дамыту	1
7	«Түсіне қарай таңда»	Түстер туралы ұғымдарын кеңейту, ойынға қызығушылығын арттыру	1
8	«Сипаттамасы бойынша тап»	Ұзын-қысқа, кең-тар, биік-аласа, үлкен-кіші ұғымдарын бекіту	1
9	«Түрлі түсті сарафан»	Балаларға түстердің өзгеруін көрсету арқылы, бір түстен екінші түске көшу және түстер арасындағы байланысқа назар аударту	1

10	«Таныс пішіндер доминосы»	Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, көп заттың ішінен біреуін таңдауға жаттықтыру	1
11	«Қуыршақ қонаққа дайындалуда»	Ұзын-қысқа, жуан-жіңішке, ұзындығы бірдей деген өлшемдерді салыстыруға жаттықтыру	1
12	«Әдемі пішіндер» ойыны	Баланың шығармашылық іздену іс-әрекетін белсендіру, фантазиясын дамыту, геометриялық пішіндерден түрлі бейнелер құрай білуге үйрету	1
13	«Суретті тіз»	Сөздегі бірінші дыбысты анықтап үйрету	1
14	«Кім не жейді?»	Логикалық ойлауды, сөйлеуді, талғамды, байланыс құруды және түсіндіре білуді дамыту	1
15	«Шыршаны безендіреміз»	Түстеріне қарай топтастыруға үйрету	1
16	«Апта күндері»	Апта күндерін атап, есте сақтай білуге үйрету	1

17	«Сипатына қарай шешуін тап»	Заттарды қасиетіне қарай айыра білуге тәрбиелей отырып, байқампаздыққа баулу	1
18	«Түрлі түсті моншақтарды тізу»	Түстеріне қарай кезектестіріп тізуге үйрету	1
19	«Иісі бойынша анықта» ойыны	Сезім түйсігін, қоршаған ортаға қызығушылығын дамыту	1
20	«Гараждар»	Геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту, ойлау қабілеттерін дамыту, жағымды көңіл-күйлерін қамтамасыз ету	1
21	«Кімге не керек»	Түрлі мамандықтың еңбек құралдарын танып айта білуге үйрету	1
22	«Бұлар нелер?»	Әрбір үй жануарларының төлдерінің аттары мен жабайы жануарлардың аттарын үйрету	1
23	«Тәрелкесіне қарай кесесін таңда»	Түстер туралы ұғымдарын кеңейту	1
24	«Қане, сөйлесейік» ойыны	Ана мен бала арасындағы сүйіспеншілік сезімдерін арттыра отырып, қуанышты көңіл-күй сыйлау, байланыстыра сөйлеу қабілетін жетілдіру	1
25	Жыл мезгілі	Балалардың тілін дамыта отырып, байқампаздыққа баулу. Жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін ажырату	1

26	«Әркімге өз үйі»	Қолмен саусақ ұштарының қимылдарын және сенсамоторлық кеңістікті «көз», «қол» үйлесімділігін дамыту. Түстерді ажыратуға үйрету	1
27	«Әр құсқа өз орны»	Суда жүзетін, жыртқыш және батпақта болатын құстар жайлы қысқаша хабарлама жасау	1
28	«Дүкен» ойыны	Заттарды сипаттай алу, оның бар белгілерін табу, затты сипаттамасына орай тануды дамыту	1
29	«Мені кім шақырды?» ойыны	Өз құрбы-құрдастарының дауысын тани білуді дамыту	1
30	«Қалай жүріп, нені тапқын келеді?»	Кеңістікті бағдарлай білуге үйрету. Оң-сол, алдында- артында ұғымдарын бекіту	1
31	«Үйдің есігін жабайық»	Заттарды өлшемі бойынша салыстыруға, жуан және жіңішке заттарды ажыратуға жаттықтыру. Ойлау қабілетін дамыту	1
32	«Кім есінде көп сақтайды?»	Көзбен көріп есте сақтауын дамыту	1
33	«Бакша да ма, бау да ма?»	Жемістер мен көкөністер туралы мағлұмат беру. Олардың айырмашылықтарын түсіндіру	1
34	«Сыпайы болу» жаттығуы	Ойлауды, сөйлеуді дамыту, ересектерге және құрдастарына сыпайы қатынас жасауға және өтініш білдіруге үйрету	1
35	«Кім қандай, айтып бер» ойыны	Жануарлардың ерекше белгілеріне, сыртқы пішініне, әрекеттеріне назар аударуға үйрету	1
36	«Түрлі түсті заттар» ойыны	Түстеріне қарай заттарды топтастыра білуді үйрету	1
	Барлығы:		36

Қолданылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты.
2. Мектепке дейінгі кіші жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Зерек бала» бағдарламасы.
3. «Балдәурен» бағдарламасы.
4. Л.А.Венгер, Э.Г.Пилюгина, Н.Б.Венгер. Воспитание сенсорной культуры ребенка.
5. «Ойнайық та, ойлайық» әдістемелік құрал. Астана, 2013жыл
6. В.В Гербова, Р.А Иванкова, Р.Г Казакова. Воспитание детей во второй младшей группе детского сада.
7. Шығармашылық дарындылықты дамыту бағдарламасы, «Рауан» баспасы.
8. В. И. Логинова, А. И. Максаков, М. И. Попова. Развитие речи детей дошкольного возраста.
9. Мектепке дейінгі педагогика, Астана-2012.
10. Н.Н.Подъякова. Сенсорные воспитание в детском саду, Просвещение- 2011г.
11. Ф.Н. Жұмабекова, Бейнелеу өнері бойынша дидактикалық ойындар, Алматы, «Рауан» 2006 жыл.